

ser, og Bygningerne er derfor opførte under andre Vilkaar end dem, der skulde gælde ifølge dette Lovforslag — har der ikke fundet en saadan Spekulation Sted med Bygninger, til hvilke der er givet Statslaan. Det ærede Medlem retter et Angreb paa sine egne Meningsfæller gennem det, han her fremfører: at man kan befrygte, at Spekulationen i saa høj Grad skal overtage disse Bygninger. Thi Arbejderne i Købstæderne og i København har jo netop i høj Grad samlet sig om og har Interesse i at fremme Dannelsen af Byggeforeninger, men jeg har ikke det Indtryk, at der har fundet nogen Spekulation Sted. Det er meget faa Tilfælde, hvor Laanet er blevet udbetalt, for at Huset kunde sælges. Sligt er sket, og det kan ogsaa godt ske. Thi det er jo saaledes, at visse Personer slaar sig sammen i en Byggeforening, og den enkelte kan udbetale Laanet, faa sit Hus udleveret og saa sælge det videre. Jeg indrømmer, at sligt er sket, men det er overordentlig sjældent; det er ingenlunde det almindelige, saa Faren er ikke saa stor, som det ærede Medlem vilde gøre gældende. Man maa nu ogsaa hnske paa, at det er naturligvis for saa vidt vanskeligt at vogte sig derimod, som der her kun er Tale om et Laan; naar man yder et Laan og faar Pengene igen, er det altid noget vanskeligt derefter at gribe ind i Forholdet. Men sligt kan naturligvis gøres.

Det andet Spørgsmaal, som det ærede Medlem berørte, var dette, at man skulde ikke tillade, at der byggedes af Byggeforeninger paa den Maade, at det enkelte Medlem af Byggeforeningen havde et Hus, hvor han selv beboede en enkelt Lejlighed og saa kunde udleje den anden Lejlighed. Jeg maa sige, at det ærede Medlem kommer der i ret stærk Modstrid med sine egne Meningsfæller. Det er ikke sjældent, at der kommer Andragender netop af den Beskaffenhed fra Arbejderne, og i øvrigt anbefalet af socialdemokratiske Rigsdagsmænd, i hvilke det netop gøres gældende, at det er en god Form for Opførelse af Huse, fordi der derigennem skabes Mulighed for en rimelig Indtægt eller en rimelig Forrentning af Huset, som i Virkeligheden tillader, at det opføres billigere. Ved at indrette det til to, maaske tre, Boliger, kan det lille Hus, der her er Tale om, bygges for en mindre Sum eller forrente sig bedre, end naar man bygger en enkelt Bolig. Maaske har det ærede Medlem Ret i, at man skal gaa derimod for ikke at risikere Spekulation, men jeg vil

dog gøre opmærksom paa, at man har altid et Tilsyn med, hvorledes disse Byggeforeningshuse administreres, og man kan dog derigennem paase, om der virkelig skulde finde en Spekulation Sted, om Ejerne af Husene optraadte ligefrem som Spekulanter i Lejligheder.

Det ærede Medlem saa ud i Fremtiden, hvorledes Forholdet vilde blive, naar Staten i stor Udstrækning overtog Byggeriet her i Landet. Spørgsmaalet er, om Staten overhovedet kan komme til at gøre det i saa stor Udstrækning, som det ærede Medlem tænkte sig. Det er muligt, men det skal jeg ikke udtale mig om. Naar det ærede Medlem foreslog, at man nu skulde oprette en særlig Institution for det fremtidige Byggeri — og jeg forstod ham saaledes, at han vilde have den oprettet allerede nu —, maa jeg sige, at Finansministeriet har ikke indtil nu fundet nogen Vanskelighed ved at administrere disse Laan eller dette Tilsyn med Byggeforeningerne. Det maa altsaa være en Fremtidsopgave at skabe en saadan særlig Institution, nemlig naar ogsaa det at forsyne Befolkningen med Boliger bliver en Statsopgave i større Udstrækning end nu.

H. P. Hansen (Randers Amts 1ste Valgkreds): Den højtærede Finansminister har jo betegnet det foreliggende Lovforslag som kun en lille Lejlighedslov, en Tilføjelse til en Lovgivning, som vi allerede længe har været inde paa. Hvis Finansministeren havde tænkt at gøre Forsøg paa at løse Spørgsmaalet om Bolignøden, hvad han jo ikke har, maatte man sige, at dette Lovforslag hverken var Fugl eller Fisk. Til Hr. Moesgaard-Kjeldsen skal jeg bemærke, at naar han betegnede det Arbejde, som Folk, der har lavet Byggeforeninger, har udført, som et for-tjenstfuldt Arbejde, saa sætter jeg et stort Spørgsmaalstegn derved, hvis de har bygget saaledes, som de fleste Byggeforeninger her i Landet har bygget, idet de har lavet en Spekulation ud af det. De har ganske vist afhjulpet en forhaandenværende Trang til Lejligheder, men de har ikke tilstræbt Løsningen af en Samfundsopgave. De har ønsket at komme til at bo billigere, end det kunde ske ved at leje hos Husejerne, og saa har de dannet Byggeforeninger. Jeg er i høj Grad uenig med den højtærede Finansminister i, at denne Maade at afhjælpe Bolignøden paa ikke har givet Anledning til væsentlig Spekulation. Jo, det har den. Vi, som færdes ude omkring i Landet, og som kender